

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av utsökningsbalken

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om temporär ändring av utsökningsbalken. Lagen motsvarar till sitt innehåll den gällande lagen om temporär ändring av utsökningsbalken. De temporära bestämmelserna i utsökningsbalken, i vilka det föreskrivs om lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten med anledning av covid-19-epidemin, ska enligt förslaget gälla till och med den 31 december 2021.

Lagen avses träda i kraft den 1 maj 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
3 Målsättning	4
4 Föreslagna ändringar.....	4
4.1 Behovet av förlängning.....	4
4.2 Förlängningen av giltighetstiden.....	5
5 Konsekvenser.....	5
6 Andra alternativ för tillhandahållandet.....	6
6.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	6
6.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	6
7 Remissvar	6
8 Ikraftträdande.....	7
9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	7
9.1 Egendomsskydd	8
9.2 Rätt att utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad.....	9
9.3 Bedömning av lagstiftningsordningen	9
LAGFÖRSLAG	11
Lag om temporär ändring av utsökningsbalken	11
BILAGA	14
PARALLELLTEXT	14
Lag om temporär ändring av utsökningsbalken	14

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Statsrådet konstaterade den 16 mars 2020 att undantagsförhållanden råder i landet på grund av coronavirusläget (covid-19). Statsrådet enades då om vissa åtgärder som syftade till att skydda befolkningen och bland annat till att trygga verksamheten i samhället och näringslivet och trygga företagens verksamhetsmöjligheter trots de ekonomiska svårigheter som det rådande coronavirusläget medför.

En av dessa åtgärder var att temporärt ändra de bestämmelser i utsökningsbalken (705/2007) där det föreskrivs om förutsättningarna för lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten genom en lag om temporär ändring av utsökningsbalken (289/2020). Med stöd av den temporära lagen kan de ekonomiska svårigheter som covid-19-epidemin och undantagsförhållandena orsakar bättre beaktas i utsökningsförfarandet än med stöd av normal lagstiftning. Den temporära lagen 289/2020 gällde från och med den 1 maj 2020 till och med den 31 oktober 2020. Bestämmelsernas giltighetstid förlängdes genom lagen om temporär ändring av utsökningsbalken 726/2020. De ändrade bestämmelserna gäller med stöd av den senare lagen från och med den 1 november 2020 till och med den 30 april 2021.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Utkastet till regeringsproposition har varit offentligt framlagt under tiden 3 februari–25 februari 2021 på adressen www.utlatande.fi och alla intresserade parter har kunnat yttra sig i ärendet. Särskilda utlåtanden har begärts av Skatteförvaltningen, Suomen Perimistöimistojen Liitto ry, Finanssiala ry, Garantistiftelsen, rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten samt Utsökningsverket. På grund av ärendets brådskande natur har remisstiden varit kortare än normalt.

Beredningsunderlaget till regeringens proposition finns i den offentliga webbtjänsten under adressen <https://oikeusministerio.fi/hankkeet> med identifieringskoden [OM008:00/2021](#).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

När det gäller utsökningsbalken och den temporära lagen ingår en omfattande beskrivning av nuläget i avsnitt 2 Nuläge och bedömning av nuläget i regeringens proposition (RP 44/2020 rd) om den temporära lagen 289/2020 samt i riksdagens lagutskotts betänkande LaUB 5/2020 rd.

Utsökningsbalken ger under normala förhållanden lagtillämparna goda möjligheter att ta hänsyn till olika exceptionella omständigheter, på grund av vilka det normala utsökningsförfarandet kan antingen skjutas upp eller begränsas. Betalningstid kan beviljas när säkerhetsutmätning vid behov sörjer för borgenärens rättsskydd. Vid utmätning av periodisk inkomst kan det belopp som ska mätas ut begränsas eller fria månader beviljas. Vräkningar kan vid behov skjutas upp. Näringsidkares ekonomiska svårigheter kan beaktas till exempel vid utmätning av näringsinkomst.

Syftet med den temporära lagen är dock att de ekonomiska svårigheter som orsakas av covid-19-epidemin eller av undantagsförhållanden som beror på den bättre ska kunna beaktas i utsökningsförfarandet än med stöd av gällande lagstiftning. Då utgör tillämpningen av den temporära

lagen, under de förhållanden som gäller under dess giltighetstid, ett enhetligt och rättvist utsökningsförfarande.

De lindringar som den temporära lagen möjliggör har använts i utsökningsförfarandet, och allmänheten har fått information om möjligheterna att ansöka om lättnader. Särskilt ansökningarna om fria månader och om lättnader har ökat jämfört med i fjol. År 2020 fattades 18,5% fler beslut om fria månader än 2019. Av statistiken går det inte att utläsa hur stor andel av ökningen av antalet beslut om fria månader som beror på covid-19-epidemin, eftersom antalet beslut om fria månader har ökat redan i flera år.

Ekonomiska fenomen återspeglas i regel med fördröjning i utsökningsförfarandet. Företag och fysiska personer har i allmänhet en ekonomisk buffert med hjälp av vilken de klarar en kortvarig försämring av ekonomin. Borgenärerna har också beviljat lindringar i betalningstidtabellerna, vilket bidrar till att konsekvenserna av covid-19-epidemin fortsätter synas i utsökningsförfarandet också efter att det allvarligaste skedet av epidemin är förbi i resten av samhället.

Utmätningssmannen har fortsättningsvis kunnat bedöma möjligheten i varje enskilt fall att ändra eller begränsa de tilläggstider och lättnader som beviljats med stöd av den temporära lagen. Till denna del har utsökningsbalkens grundläggande bestämmelser förblivit i kraft. Utsökningsförfarandet har lyckats trygga båda parter rättigheter också under undantagsförhållandena. Metoderna för att ingripa för att förhindra fusk vid utsökning har varit oförändrade, men det har funnits bättre möjligheter att beakta covid-19-epidemins konsekvenser för gäldenärens situation.

3 Målsättning

Genom att förlänga giltighetstiden för de temporära ändringar som gjorts i utsökningsbalken med anledning av covid-19-epidemin vill man genom en klarare lagstiftning säkerställa att utmätningssmännen enligt lag har möjlighet att bevilja flexibilitet i utsökningsförfarandet med beaktande av det exceptionella ekonomiska läget och på så sätt trygga enskilda personers och företags ekonomiska möjligheter att klara av de svårigheter som covid-19-epidemin orsakar.

Syftet med den temporära lagen har varit att genom de begränsningar och lättnader i utmätningen som avses i lagen göra det lättare för gäldenären att klara av de tillfälliga ekonomiska problem som undantagsförhållandena orsakar. En snabb återhämtning från den exceptionella situationen ligger i både borgenärens och gäldenärens intresse.

Syftet med förlängningen av giltighetstiden för den temporära lagen är detsamma.

4 Föreslagna ändringar

I denna proposition föreslås det att giltighetstiden för den temporära lagen förlängs med åtta månader. Den temporära lagen gäller då i totalt 20 månader. Giltighetstiden förlängs genom en ny temporär lag som gäller till och med den 31 december 2021. Innehållet i den nya temporära lagen motsvarar innehållet i den temporära lagen 289/2020 och i den temporära lagen 726/2020.

4.1 Behovet av förlängning

Epidemin fortsätter och de ekonomiska svårigheter som epidemin orsakar märks dessutom i utsökningsförfarandet med fördröjning, och behovet av undantagsbestämmelser kommer därför att kvarstå ännu efter den 30 april 2021.

Grunden för lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten kan enligt ordalydelsen i de temporära lagarna vara en följd av antingen covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den. Den 1 mars 2021 konstaterade statsrådet i samverkan med republikens president att det på grund av coronavirusläget åter råder undantagsförhållanden i Finland. De verkningar som epidemin har på medborgarnas och företagens ekonomiska situation fortsätter och kommer att fortsätta en tid även när epidemiläget lättar. Av dessa orsaker är det motiverat att konsekvenserna av både covid-19-epidemin och undantagsförhållandena fortsättningsvis konstateras vara en möjlig grund för lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten.

4.2 Förlängningen av giltighetstiden

Den temporära lagen är endast avsedd för hantering av tillfälliga ekonomiska svårigheter till följd av covid-19-epidemin, och den får inte gälla längre än under den tid epidemin orsakar ekonomiska konsekvenser. Det går inte att exakt förutse hur länge covid-19-epidemin kommer att pågå eller hur länge eller i vilken omfattning den kommer att påverka ekonomin. Utifrån aktuella uppgifter kan det dock bedömas att epidemiläget i och med vaccinationerna har underlättats före utgången av innevarande år så att de temporära bestämmelserna kan slopas. Utvecklingen av situationen ska dock följas upp och vid behov ses över hösten 2021.

Grunderna för de lindringar i utsökningsförfarandet som den temporära lagen möjliggör måste i regel kunna härledas till covid-19-epidemin. Om epidemins konsekvenser för ekonomin upphör tidigare, uppstår det inga situationer där den temporära lagen tillämpas, med undantag för i fråga om förlängd betalningstid.

5 Konsekvenser

En bedömning av konsekvenserna av den temporära lagen (289/2020) ingår i avsnitt 4.2 De huvudsakliga konsekvenserna i regeringens proposition om den temporära lagen (RP 44/2020 rd) samt i riksdagens lagutskotts betänkande LaUB 5/2020 rd.

Det uppskattades där att utsökningens indrivningsresultat skulle komma att minska. Någon sådan utveckling kan dock inte observeras, eftersom indrivningsresultatet för 2020 var 2,4 procent högre än 2019.

Efter lagens ikraftträdande har arbetsmängden vid utsökning ökat eftersom gäldenärerna lämnar in sådana ansökningar om ändring av utsökningsförfarandet som avses i lagen. Särskilt ansökningarna om fria månader och om lättnader har ökat jämfört med året innan. År 2020 var den genomsnittliga behandlingstiden för utsökningsärenden 7,3 månader, vilket motsvarar den genomsnittliga behandlingstiden 2019.

I de statistiska uppgifterna över utsökningsförfarandet går det inte att skilja konsekvenserna av den temporära lagen från de andra konsekvenser för utsökningsförfarandet som följt av covid-19-epidemin. Utsökningsförfarandet har i sig fungerat rätt bra under de exceptionella förhållandena. Detta och de nyckeltal som anges ovan tyder på att den temporära lagen åtminstone inte avsevärt har äventyrat tillgodoseendet av borgenärernas rättigheter.

På basis av tillgängliga uppgifter har den tidsbegränsade regleringen inte medfört några avsevärda olägenheter, och det finns inte heller i övrigt något hinder för att förlänga giltighetstiden för regleringen.

6 Andra alternativ för tillhandahållandet

6.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Ett alternativ i beredningen har enligt bedömning varit att inte förlänga giltighetstiden för de temporära bestämmelserna. Utsökningsmyndigheten skulle då tillämpa de permanent gällande bestämmelserna i utsökningsbalken om lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten, i vilka covid-19-epidemin inte särskilt har beaktats.

Att de temporära bestämmelserna i utsökningsbalken upphör att gälla innebär bland annat att betalningstid kan beviljas endast tre månader räknat från förfallodagen för betalningsuppmärksamheten i stället för sex månader. I de temporära bestämmelserna i utsökningsbalken betonas covid-19-epidemin och de undantagsförhållanden som följer av den som grund bland annat för beviljande av fria månader och begränsning av det belopp ska mätas ut av periodisk inkomst. Av orsaker som hänför sig till covid-19-epidemin har det varit möjligt att bevilja fria månader också i sådana fall där utmätning av periodisk inkomst inte har fortgått utan avbrott eller nästan utan avbrott i ett år. Om de temporära bestämmelserna i utsökningsbalken upphör att gälla, är det ett klart budskap till lagtillämparen att skärpa den beslutspraxis som uppstått under de temporära bestämmelsernas giltighetstid och som gäller lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten.

När covid-19-epidemin fortsätter och dess ekonomiska konsekvenser uppstår med fördröjning i utsökningsförfarandet är det inte motiverat att i detta skede ändra beslutspraxisen i ärendet i en riktning som är strängare för gäldenärerna. För att det ursprungliga målet med bestämmelserna ska kunna nås krävs det att giltighetstiden förlängs när covid-19-epidemin fortsätter. Det har inte framkommit några problem i tillämpningspraxisen för de temporära bestämmelserna, och tillämpningen av bestämmelserna verkar inte ha haft någon betydande inverkan på nyckeltalen för Utsökningsverkets resultat.

6.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Europeiska kommissionen har följt de ändringar som medlemsländerna gjort i insolvensförfarandena på grund av covid-19-epidemin. Det statliga utsökningssystemet är inte ett internationellt allmänt sätt att ordna tvångsverkställighet, vilket innebär att någon direkt motsvarande ändring av lagstiftningen uppenbarligen inte har gjorts. Medlemsstaterna har dock gjort mycket stora ändringar, och varje medlemsstat har anpassat åtgärderna och lagändringarna så att de är förenliga med den egna lagstiftningen och insolvenssystemet. Europeiska kommissionens senaste sammanfattande tabell över vidtagna åtgärder har uppdaterats före utgången av 2020 på basis av de uppgifter som lämnats till Europeiska kommissionen (https://e-justice.europa.eu/content_impact_of_covid19_on_the_justice_field-37147-en.do).

7 Remissvar

Utkastet till regeringsproposition har varit offentligt framlagt på adressen www.utlåtande.fi och alla intresserade parter har kunnat yttra sig i ärendet. Särskilda utlåtanden har begärts av Finanssiala ry, Suomen Perimistöimistöjen liitto r.y., Garantistiftelsen, rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten, Utsökningsverket och Skatteförvaltningen. Det kom in sammanlagt nio utlåtanden. Utlåtandena och ett sammandrag av dem kan läsas i den offentliga tjänsten på adressen <http://oikeusministerio.fi/hankkeet> med identifieringskoden [OM008:00/2021](#).

Alla remissinstanser antingen understödde eller motsatte sig åtminstone inte en förlängning av giltighetstiden för de temporära bestämmelserna i utsökningsbalken. Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. ansåg det dock motiverat att giltighetstiden med avvikelse från propositionen förlängs högst till den 30 september 2021. Tidpunkten motsvarar den tidpunkt då den temporära ändringen av konkurslagen upphör att gälla.

Garantistiftelsen och Södra Finlands rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt lyfte fram att coronavirusepidemiens ekonomiska konsekvenser sträcker sig långt och delvis realiserar först med fördröjning. De nämnda remissinstanserna ansåg det viktigt att situationen följs upp och vid behov utvärderas på nytt ännu under hösten 2021. Antalet ansökningar om borgen som Garantistiftelsen beviljat för frivillig skuldsanering har ökat särskilt sedan slutet av sommaren 2020. Enligt Garantistiftelsen ökar också ändringsbehoven i fråga om gällande saneringslån.

Suomen Vuokranantajat ry ansåg det viktigt att utsökningsmyndigheten i synnerhet vid vräkning har möjlighet att agera flexibelt med tanke både på den sökande och på den som vräks. Även under en pandemi måste man dock se till att vräkningarna inte skjuts upp på lätta grunder. Enligt Suomen Vuokranantajat ry:s uppfattning har problem med hyresbetalningar inte ökat nämnvärt på grund av covid-19-pandemin.

Finansbranschens Centralförbund rf konstaterade att de är medvetna om behovet av att förlänga giltighetstiden för de temporära bestämmelserna i utsökningsbalken, men betonade att ändringarna inte bör utvidgas. En smidig utsökningsverksamhet ska säkerställas trots det administrativa tilläggsarbete som undantagsbestämmelserna eventuellt medför, och betalningstid ska inte beviljas utan omsorgsfull prövning när gäldenären i praktiken inte har möjlighet att klara av förpliktelserna utan att säkerheten realiserar.

Utsökningsmyndigheten konstaterade att de temporära bestämmelserna i praktiken har fungerat väl och gjort det möjligt att på behörigt sätt beakta olika parter rättigheter.

8 Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft den 1 maj 2021, varvid tillämpningen av de temporära bestämmelserna fortgår utan avbrott efter det att lag 726/2020 upphört att gälla.

9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

En bedömning av den temporära lagens förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning ingår i avsnitt 9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning i regeringens proposition (RP 44/2020 rd) om den temporära lagen 289/2020 samt i riksdagens lagutskotts betänkande LaUB 5/2020 rd. Vid stiftandet av den temporära lagen bedömdes det att de föreslagna bestämmelserna om begränsning eller lindring av utsökningsförfarandet för viss tid vid undantagsförhållanden kan anses som ett inte bara nödvändigt utan också proportionerligt sätt att uppnå de uppställda målen.

Riksdagens lagutskott har tidigare vid behandlingen av en förlängning av giltighetstiden för den temporära lagen med sex månader bett en expert på statsrätt bedöma om det finns författningsrättsliga oklarheter med propositionen och om lagutskottet därför bör begära utlåtande av grundlagsutskottet om den (LaUB 8/2020 rd). Enligt experten på statsrätt har lagförslaget inte innehållit några sådana bestämmelser som skulle vara problematiska från grundlagssynpunkt och som skulle ha gjort det nödvändigt att begära ett utlåtande av grundlagsutskottet.

9.1 Egendomsskydd

Utsökningsbalken har ändrats temporärt genom att de bestämmelser i utsökningsbalken som gör det möjligt att temporärt begränsa eller lindra utsökningsförfarandet har ersatts.

Ändringarna är av betydelse med avseende på egendomsskyddet, som tryggas i 15 § i grundlagen. Borgenärens rätt att få betalning kan äventyras, om kravet på skyndsamt förfarande i fråga om verkställighet lindras. Vid utsökning är det rent allmänt fråga om att en lagstadgad privaträttslig förpliktelse som konstaterats i en dom eller någon annan utsökningsgrund i sista hand verkställs genom tvång. När det gäller rättigheterna och rättsskyddet för en borgenär eller någon annan som ansöker om utsökning är det nödvändigt att exempelvis en dom inte saknar faktisk effekt, utan att den är effektivt verkställbar av det allmänna. Den temporära ändringen av utsökningsbalken ingriper inte i denna grundläggande utgångspunkt.

I förhållande till de relativt långa tidsfristerna för indrivning och tiden för slutgiltig preskription av fordringar har ändringarna i tidsfristerna inga betydande konsekvenser för de faktiska indrivningstiderna för fordringar. Utsökningsförfarandet har inte avbrutits helt och hållet, säkerhetsutvärderingar är fortfarande möjliga och förfarandet grundar sig på prövning från fall till fall.

Om den situation som uppstått till följd av undantagstillståndet kan beaktas bättre i utsökningsförfarandet, kan en del av gäldenärerna tack vare den förlängda tiden skaffa finansiering eller få i gång affärsverksamheten på nytt. Lagändringen kan i dessa situationer också främja möjligheten att få betalning. Avsikten är att skydda personer och företag som råkat i ekonomiska svårigheter på grund av det rådande coronavirusläget och på så sätt säkerställa att utsökningsförfarandet inte medför en anteckning om betalningsstörning för dem vars insolvens och ekonomiska situation kan avhjälpas med hjälp av begränsningar och lättnader i utsökningsförfarandet.

Vräkning ingriper mycket kraftigt i en persons grundläggande fri- och rättigheter. Den förlängda tidsfristen gör vräkningsförfarandet proportionerligt även ur grundlagssynvinkel. Flyttning från en bostad som är föremål för vräkning kan vara förhindrad på grund av den boendes sjukdom. På grund av den epidemi som orsakats av coronaviruset har ett antal åtgärder vidtagits för att förhindra att viruset sprids i samhället, för att trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft och för att skydda särskilt människor som tillhör riskgrupper. Syftet med åtgärderna är att ingripa i de bakomliggande orsakerna till hotet mot liv och hälsa till följd av epidemin, det vill säga att begränsa spridningen av virusinfektionen i kontakterna mellan människor så att den sjukdomsbörda som virusinfektionen medför för befolkningen blir så liten som möjligt. Möjligheten att skjuta upp vräkningar stöder också detta mål.

Verkställighetsbestämmelser som i och för sig hör hemma i en vanlig lag påverkar utan tvekan på ett eller annat sätt borgenärens ställning som innehavare av förmögenhetsrättsliga rättigheter på grund av skuldförbindelsen. Grundlagsutskottet har ansett att behörig hänsyn till det grundlagsfästa egendomsskyddet vid denna typ av bestämmelser i första hand betyder att sämre villkor för borgenären inte får var oskäligen för denne. (GrUU 33/2002 rd)

Vid tillämpningen av den temporära lagen har inte det framkommit några problem eller missförhållanden i samband med tillämpningen. Vid uppföljningen av statistik och nyckeltal som gäller Utsökningsverkets verksamhet har det inte framkommit några omständigheter på basis av vilka den tidigare bedömningen av den temporära lagens konsekvenser för borgenärernas rättigheter skulle behöva ändras. Utsökningsverkets indrivningsresultat i euro låg 2020 till och med på en något högre nivå än året innan.

När riksdagens lagutskott tidigare har behandlat en förlängning av giltighetstiden för den temporära lagen med sex månader har det ansetts att en förlängning av giltighetstiden inte är oskäligen för borgenärerna. Den temporära ändringen innebär inga kvantitativa ändringar i borgenärernas fordringar, utan det är fråga om att tidsmässigt skjuta upp eller lindra borgenärernas fordringar. (LaUB 8/2020 rd).

9.2 Rätt att utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en behörig myndighet. Enligt statistiken har den genomsnittliga behandlingstiden för utskökningsärenden inte ökat 2020 jämfört med året innan.

Den genomsnittliga behandlingstiden påverkas förutom av coronavirussituationen också av andra förändringsfaktorer i omvärlden, såsom ändringar i förfarandet för skatteåterbäring, och den temporära lagens inverkan på utskökningsförfarandets totala längd kan således inte specificeras.

Utifrån den aktuella informationen har den temporära lagen inte avsevärt orsakat obefogat dröjsmål i utskökningsverksamheten.

9.3 Bedömning av lagstiftningsordningen

Med tanke på bestämmelsernas proportionalitet har det dessutom ansetts vara av betydelse att lagen avses gälla temporärt.

När den temporära lagen stiftades var det inte möjligt att förutse hur länge covid-19-epidemin skulle fortgå eller vilka ekonomiska konsekvenser den skulle leda till, och inte heller hur de skulle visa sig i utskökningsförfarandet. Det har heller inte funnits tillförlitligt material för konsekvensbedömningen att tillgå, eftersom det inte finns erfarenheter från någon motsvarande epidemi. Därför har den temporära lagens giltighetstid begränsats först till sex månader och sedan förlängts med en ny temporär lag till sammanlagt 12 månader.

Enligt den lägesrapport som Institutet för hälsa och välfärd publicerade den 24 februari 2021 började den senaste ökningen av epidemin i hela landet i mitten av februari och epidemiläget har försämrats betydligt. Virusets förekomst hos befolkningen i hela Finland. Epidemiläget uppskattas den 24 februari 2021 vara i spridnings- eller accelerationsfasen i 16 områden och på basnivå i fem områden. I många regioner har man i slutet av 2020 vidtagit kraftiga åtgärder för att bekämpa epidemin. Statsrådet har den 1 mars 2021 i samverkan med republikens president konstaterat att det på grund av coronavirusläget råder undantagsförhållanden i Finland.

Epidemin kommer enligt den aktuella informationen att fortgå och orsaka ekonomiska svårigheter. Konsekvenserna och lagstiftningsåtgärder som vidtagits och rekommendationer som utfärdats på grund av epidemiläget har inte påverkat alla enskilda personer och företag lika mycket. Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid kompensationer för de restriktioner som riktas mot näringsverksamheten och vid arrangemang som lindrar verkningarna (GrUU 7/2020 rd).

Ekonomiska förändringar syns alltid med fördröjning i utskökningsförfarandet. Därför uppnås inte konsekvenserna i enlighet med lagens ursprungliga syfte, om den temporära lagen upphör att gälla den 30 april 2021.

Bestämmelsernas giltighetstid är således tidsmässigt begränsad till vad som är nödvändigt, och den ska också anses vara proportionell.

De föreslagna bestämmelserna ändrar inte utskökningsbalkens principer för jämlikhet eller de principer som har föreskrivits för att trygga parternas rättsskydd.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om temporär ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i utsökningsbalken (705/2007) 1 kap. 20 §, 3 kap. 21 §, 4 kap. 6, 51, 52 och 64 § samt 7 kap. 4 §, av dem 4 kap. 51 och 64 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 60/2018, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

20 §

Krav på öppenhet

En utmättningsman ska med anledning av förfrågan och om utmättningsmannen observerar att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningsärendet och information om verkställighetens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna. Utmättningsmannen ska informera parterna om de bestämmelser om begränsning av verkställigheten som utfärdas med anledning av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

21 §

Krav på skyndsamt förfarande

En verkställighetsförrättning ska genomföras och övriga verkställighetsåtgärder utföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om det kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar sökanden särskild olägenhet. Det behov av förlängd tid som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den ska beaktas när verkställighetsåtgärder vidtas eller tidsfrister utsätts för dem som ansöker om utsökning eller för svarande. Om en tidsfrist har föreskrivits för förrättningen ska den iakttas.

4 kap.

Utmätning

6 §

Betalningstid

Om gäldenären inte betalar sökandens fordran senast den dag som anges i betalningsuppmeningen, förrättas utmätning. Utmätningssmannen får dock på begäran ge gäldenären betalningstid, om gäldenären sannolikt betalar fordran efter att ha fått betalningstid. Betalningstid kan ges för högst sex månader, räknat från den i betalningsuppmeningen angivna betalningsdagen. Om gäldenären visar att sökanden har gett sitt medgivande kan längre betalningstid ges, dock inte längre än tolv månader utan att ansökan förfaller. Vid behov får utmätningssmannen under betalningstiden förrätta säkerhetsutmätning.

Utmätningssmannen får inte utan sökandens samtycke ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn.

Ett beslut om betalningstid får inte överklagas.

51 §

Väsentligt nedsatt betalningsförmåga

Om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar, tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller någon annan särskild orsak, utmäts av lönen tills vidare eller under en viss tid ett mindre belopp än det regelmässiga beloppet.

52 §

Grunderna för fria månader

Efter att utmätningen av lön har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid, ska utmätningen avbrytas för en viss tid (*fria månader*), om

- 1) utmätningen har förrättats som inkomstgränsutmätning i enlighet med 4 kap. 49 § 1 mom. 1 punkten,
- 2) gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen,
- 3) gäldenären har orsakats tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den, eller
- 4) det finns någon annan särskild orsak till avbrott.

Fria månader kan likaså beviljas en gäldenär som fått tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den, trots att utmätningen inte har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid.

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ska fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av en tillfällig orsak som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller någon annan särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

Dessutom iakttas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om skyddat belopp, förfarande samt betalningsplan och betalningsavtal vid utmätning av lön.

Stöd som en fysisk person får av ett offentligt samfund för sin näringsverksamhet utmäts i enlighet med 1 mom. Bestämmelser om förbud mot utmätning av vissa medel som beviljats för ett särskilt ändamål finns i 19 § 1 mom. 6 punkten.

7 kap.

Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

4 §

Flyttningsdag

Utmätningsmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppmäningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen ska dock verkställas inom fyra månader från det att ärendet anhängiggjordes, om det inte på grund av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller av någon annan särskilt vägande omständighet finns grundad anledning för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst tolv månader från anhängiggörandet. Utmätningsmannens uppskovsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande ska den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan ställas att hyran för uppskovstiden betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller någon annan jämförbar vräkning, ska vräkningen verkställas så snart det skäligen är möjligt utan att en flyttningsdag sätts ut.

Denna lag träder i kraft den 2021 och gäller till och med den 31 december 2021.

Denna lag tillämpas också på sådana ärenden som avses i denna lag och som är anhängiga när lagen träder i kraft.

Helsingfors den 18 mars 2021

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

Lag

om temporär ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i utsökningsbalken (705/2007) 1 kap. 20 §, 3 kap. 21 §, 4 kap. 6, 51, 52 och 64 § samt 7 kap. 4 §, av dem 4 kap. 51 och 64 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 60/2018, som följer:

Lydelse som ändras

1 kap.

Allmänna bestämmelser

20 §

Krav på öppenhet

En utmättningsman skall med anledning av förfrågan och om han observerar att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningsärendet och information om verkställighetens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna.

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

20 §

Krav på öppenhet

En utmättningsman ska med anledning av förfrågan och om utmättningsmannen observerar att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningsärendet och information om verkställighetens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna. *Utmättningsmannen ska informera parterna om de bestämmelser om begränsning av verkställigheten som utfärdas med anledning av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den.*

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

21 §

Krav på skyndsamt förfarande

En verkställighetsförrättning skall genomföras och övriga verkställighetsåtgärder utföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om det kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

21 §

Krav på skyndsamt förfarande

En verkställighetsförrättning ska genomföras och övriga verkställighetsåtgärder utföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om det kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar

Lydelse som ändras

sökanden olägenhet som är större än ringa. Om en tidsfrist har föreskrivits för förrättningen skall den iakttas.

Föreslagen lydelse

sökanden *särskild* olägenhet. *Det behov av förlängd tid som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den ska beaktas när verkställighetsåtgärder vidtas eller tidsfrister utsätts för dem som ansöker om utsökning eller för svarande.* Om en tidsfrist har föreskrivits för förrättningen ska den iakttas.

4 kap.

Utmätning

6 §

Betalningstid

Om gäldenären inte betalar sökandens fordran senast den dag som anges i betalningsuppsmaningen, förrättas utmätning. Utmätningssmannen får dock *av särskilda skäl* på begäran ge gäldenären betalningstid, om gäldenären sannolikt betalar fordran efter att ha fått betalningstid. Betalningstid kan ges för högst tre månader, räknat från den i betalningsuppsmaningen angivna betalningsdagen. Om gäldenären visar att sökanden har gett sitt medgivande kan längre betalningstid ges, dock inte längre tid än sex månader utan att ansökan förfaller. Vid behov får utmätningssmannen under betalningstiden förrätta säkerhetsutmätning.

Utmätningssmannen får inte utan sökandens samtycke ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn. Ett beslut om betalningstid får inte överklagas.

51 §

Väsentligt nedsatt betalningsförmåga

Om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar eller någon annan särskild orsak, utmäts av lönen tills vidare eller under en viss tid ett mindre belopp än det regelmässiga beloppet.

4 kap.

Utmätning

6 §

Betalningstid

Om gäldenären inte betalar sökandens fordran senast den dag som anges i betalningsuppsmaningen, förrättas utmätning. Utmätningssmannen får dock på begäran ge gäldenären betalningstid, om gäldenären sannolikt betalar fordran efter att ha fått betalningstid. Betalningstid kan ges för högst *sex* månader, räknat från den i betalningsuppsmaningen angivna betalningsdagen. Om gäldenären visar att sökanden har gett sitt medgivande kan längre betalningstid ges, dock inte längre än *tolv* månader utan att ansökan förfaller. Vid behov får utmätningssmannen under betalningstiden förrätta säkerhetsutmätning.

Utmätningssmannen får inte utan sökandens samtycke ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn.

Ett beslut om betalningstid får inte överklagas.

51 §

Väsentligt nedsatt betalningsförmåga

Om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar, *tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den* eller någon annan särskild orsak, utmäts av lönen tills vidare eller under en viss tid ett mindre belopp än det regelmässiga beloppet.

Lydelse som ändras

52 §

Grunderna för fria månader

Efter att utmätningen av lön har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid, skall utmätningen avbrytas för en viss tid (*fria månader*), om

1) utmätningen har förrättats som inkomstgränsutmätning i enlighet med 49 § 1 mom. 1 punkten,

2) gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen, eller

3) det finns någon särskild orsak till avbrott.

Föreslagen lydelse

52 §

Grunderna för fria månader

Efter att utmätningen av lön har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid, ska utmätningen avbrytas för en viss tid (*fria månader*), om

1) utmätningen har förrättats som inkomstgränsutmätning i enlighet med 4 kap. 49 § 1 mom. 1 punkten,

2) gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen,

3) *gäldenären har orsakats tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den, eller*

4) det finns någon annan särskild orsak till avbrott.

Fria månader kan likaså beviljas en gäldenär som fått tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den, trots att utmätningen inte har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid.

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ska fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av någon särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ska fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av *en tillfällig orsak som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller någon annan särskild orsak, eller*

Lydelse som ändras

Dessutom iakttas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om skyddat belopp, förfarande samt betalningsplan och betalningsavtal vid utmätning av lön.

Stöd som en fysisk person får av ett offentligt samfund för sin näringsverksamhet utmäts i enlighet med 1 mom. Bestämmelser om förbud mot utmätning av vissa medel som beviljats för ett särskilt ändamål finns i 19 § 1 mom. 6 punkten.

Föreslagen lydelse

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmogenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

Dessutom iakttas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om skyddat belopp, förfarande samt betalningsplan och betalningsavtal vid utmätning av lön.

Stöd som en fysisk person får av ett offentligt samfund för sin näringsverksamhet utmäts i enlighet med 1 mom. Bestämmelser om förbud mot utmätning av vissa medel som beviljats för ett särskilt ändamål finns i 19 § 1 mom. 6 punkten.

7 kap.

Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

4 §

Flyttningsdag

Utmätningsmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppmeningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen skall dock verkställas inom två månader från det att ärendet anhängiggjordes, om det inte finns särskilt vägande skäl för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst sex månader från anhängiggörandet. Utmätningsmannens uppskovsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande skall den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan ställas att hyran för uppskovstiden betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

7 kap.

Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

4 §

Flyttningsdag

Utmätningsmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppmeningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen ska dock verkställas inom *fyra* månader från det att ärendet anhängiggjordes, om det inte *på grund av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller av någon annan särskilt vägande omständighet finns grundad anledning* för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst *tolv* månader från anhängiggörandet. Utmätningsmannens uppskovsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande ska den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan ställas att hyran för uppskovstiden betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Lydelse som ändras

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller någon annan jämförbar vräkning, skall vräkningen verkställas så snart det skäligen är möjligt utan att en flyttningsdag sätts ut.

Föreslagen lydelse

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller någon annan jämförbar vräkning, ska vräkningen verkställas så snart det skäligen är möjligt utan att en flyttningsdag sätts ut.

Denna lag träder i kraft den 2021 och gäller till och med den 31 december 2021.

Denna lag tillämpas också på sådana ärenden som avses i denna lag och som är anhängiga när lagen träder i kraft.
